

Organizația Națiunilor Unite – Rezoluția 40/33 din 29 nov. 1985

Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing)

Adunarea generală,

Având în vedere spiritul Declarației universale a drepturilor omului, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și celelalte instrumente cu privire la drepturile omului se vor raporta drepturile tinerilor,

Având în vedere în egală măsură faptul că anul 1985 este Anul internațional al tineretului; participarea, dezvoltarea, pacea și importanța faptului că întreaga comunitate internațională legată de protejarea și promovarea tinerilor trebuie să ateste (dovedească) locul acordat Declarației drepturilor copilului,

Amintind rezoluția 4 adoptată de cel de-al 6-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și pentru tratamentul delincvenților, în care ONU a cerut să fie elaborat un ansamblu minim de reguli cu privire la administrarea justiției pentru minori și tratamentul minorilor care să poată servi drept model statelor membre,

Amintind în egală măsură hotărârea 1984/153 a Consiliului economic și social, la data de 25 mai 1984, prin care Consiliul a transmis, prin intermediul Reuniunii inter-regionale pregătitoare ținută la Beijing în 14-18 mai 1984, proiectul Ansamblului minim de reguli al celui de-al 7-lea Congres ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, care s-a ținut între 26 august și 6 septembrie 1985 la Milano (Italia),

Recunoscând că tinerii, nefiind încă decât la stadiile inițiale ale dezvoltării personalității lor, au nevoie, pentru a se dezvolta psihic și intelectual și pentru a se integra mai bine în societate, de o atenție și o asistență deosebite și trebuie să fie protejați de lege potrivit cu condițiile care garantează liniștea lor, libertatea lor, demnitatea lor și siguranța lor,

Considerând că legislațiile, politicile și practicile naționale actuale trebuie probabil să fie revizuite și modificate ținând seama de normele stabilite de către ansamblul minim de reguli,

Considerând și faptul că, chiar pare dificil să fie aplicate în conjunctura socială, economică și culturală, politică și juridică actuală, aceste norme sunt cu toate acestea considerate constituind obiectivele minime ale politicii referitoare la justiția pentru minori:

1 – Notează cu satisfacție contribuția pe care Comitetul pentru prevenirea crimei și lupta împotriva delincvenței, Secretarul general, Institutul pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților în Asia și în Extremul Orient și celelalte instituturi ale Națiunilor Unite le-a adus la elaborarea Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori;

2 – Ia notă cu satisfacție de raportul Secretarului general asupra proiectului Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori;

3 – Felicită Reuniunea pregătitoare inter-regională ținută la Beijing de a fi pus la punct versiunea definitivă a Ansamblului de reguli asupra căruia cel de-al 7-lea Congres pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților a rămas neclintit pentru examen și hotărârea finală;

4 – Adoptă Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori recomandat de cel de-al 7-lea Congres, al cărui text este reprodus în anexa prezentei rezoluții și aprobă

recomandarea celui de-al 7-lea Congres care are drept scop să specifice în mod egal acest ansamblu de reguli sub numele de „Regulile de la Beijing”;

5 – Invită Statele membre la armonizarea, dacă este necesar, a textelor legislative, a principiilor directoare și a măsurilor practice, în mod deosebit în domeniul pregătirii personalului din sistemul de justiție pentru minori cu Regulile de la Beijing, astfel ca aceste reguli să fie cunoscute autorităților competente și publicului;

6 – Angajează Comitetul pentru prevenirea crimei și pentru lupta împotriva delincvenței să formuleze, cu concursul institutelor Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și pentru tratamentul delincvenților, măsurile care să permită aplicarea în mod efectiv a Regulilor de la Beijing;

7 – Invită Statele membre să-l informeze pe Secretarul general despre punerea în practică a Regulilor de la Beijing și să comunice în mod regulat Comitetului pentru prevenirea crimei și pentru lupta împotriva delincvenților, rezultatele obținute;

8 – Roagă statele membre și pe Secretarul general să întreprindă cercetări și să creeze o bază de date cu privire la politicile și practicile eficiente de administrare a justiției pentru minori;

9 – Roagă pe Secretarul general să procedeze în așa fel ca textele Regulilor de la Beijing să fie difuzate cât mai larg posibil în toate limbile oficiale ale ONU și în special să intensifice informarea cu privire la justiția pentru minori, și invită statele membre în sensul acesta;

10 – Roagă pe Secretarul general să pună la punct proiectul pilot cu privire la aplicarea Regulilor de la Beijing;

11 – Roagă pe Secretarul general și statele membre să prevadă resursele necesare pentru a asigura aplicarea Regulilor de la Beijing, conținând resurse pentru recrutarea, pregătirea și schimbul de personal, pentru munca de cercetare, evaluare și de elaborare de soluții pentru înlocuirea detenției (întemnițării);

12 – Roagă cel de-al 8-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților de a studia, cu titlu de punct distinct al ordinei de zi cu privire la justiția pentru minori, progresele realizate în aplicarea Regulilor de la Beijing și recomandările ce figurează în prezenta rezoluție;

13 – Cere imediat tuturor organismelor competente ale Națiunilor Unite și în special Comisiilor regionale și instituțiilor specializate, institutelor, ce aparțin Națiunilor Unite, pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților și celorlalte organizații neguvernamentale și nonguvernamentale, să colaboreze cu Secretariatul și să ia, în domeniul lor de competență, măsurile dorite pentru a se mobiliza într-un efort concentrat și susținut în vederea aplicării principiilor enunțate în regulile de la Beijing.

a 96-a Sesiune plenară 29 noiembrie 1985

ANEXA

La rezoluția 40/33 din 29 nov. 1985 a Adunării generale a Națiunilor Unite

ANSAMBLUL DE REGULI MINIME ALE NAȚIUNILOR UNITE CU PRIVIRE LA ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI PENTRU MINORI (REGULILE DE LA BEIJING)*

PARTEA I-a

PRINCIPII GENERALE

1 – Perspective fundamentale

1.1. – Statele membre se angajează, în conformitate cu interesele lor generale să apere bunăstarea minorului și a familiei sale.

---

* Recomandat în vederea adoptării, de către cel de al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților, care a avut loc la Milano în perioada 26 aug. – 06 sept. 1985 și adoptată de Adunarea generală în rezoluția sa 40/33 din 29 nov. 1985.

1.2. – Statele membre fac eforturi pentru crearea unor condiții care să asigure minorului o viață senină, în care minorul

să fie înconjurat, în perioadele în care este cel mai expus unui comportament deviat, către prosperitate personală și către o educație care să-l îndepărteze pe cât posibil de orice contact cu criminalitatea și delicvența.

1.3. – Trebuie să se mobilizeze să ia măsuri pozitive care să asigure antrenarea completă a tuturor resurselor existente, mai ales familia, persoanele benevole ca și alte grupări ale comunității, cum ar fi școlile și alte instituții comunitare, în scopul promovării bunăstării minorului și deci, și în scopul reducerii nevoii de intervenție a legii, astfel încât persoana în cauză să fie tratată eficient, echitabil și uman în conflictul său cu legea.

1.4. – Justiția pentru minori face parte integrantă din procesul de dezvoltare națională a fiecărei țări, în cadrul general al justiției sociale pentru toți tinerii contribuind astfel, în același timp, la protejarea tineretului și la menținerea păcii și a ordinii în societate.

1.5. – Modalitățile de aplicare a prezentului Ansamblu de reguli depind de condițiile economice, sociale și culturale existente în fiecare Stat membru.

1.6. – Serviciile de justiție pentru minori trebuie să fie sistematic controlate și coordonate în vederea îmbunătățirii și perfecționării competenței personalului acestor servicii mai ales a metodelor sale, a felului de a se apropia de subiecți, precum și a atitudinilor față de aceștia.

Comentariu:

Aceste perspective fundamentale generale au legătură cu politica socială globală, în general, și vizează favorizarea, pe cât posibil, a protecției sociale a tineretului în vederea evitării intervenției sistemului de justiție pentru minori, precum și a prejudiciului cauzat adesea de această intervenție. Aceste măsuri de protejare socială a tinerilor, înainte de trecerea la delincvență, sunt absolut indispensabile dacă se dorește evitarea aplicării prezentului Ansamblu de reguli.

Articolele 1.1 și 1.3 se referă la rolul important pe care-l poate juca o politică socială constructivă în favoarea tinerilor, în special, pentru prevenirea crimei și pentru lupta împotriva delincvenței, Articolul 1.4 definește justiția pentru minori ca fiind, parte integrantă din justiția socială pentru tineret, în timp ce art.1.6 tratează necesitatea ameliorării (dezv.) constante a justiției pentru minori, fără a se lăsa depășită de dezvoltarea politicii sociale progresiste elaborată în favoarea tineretului în general, și păstrând în concepția sa necesitatea ameliorării (dezvoltării) constante a calității serviciilor competente.

Art. 1.5 – Se străduie să țină cont de condițiile existente în statele membre, condiții care ar putea avea ca efect diferențierea esențială a modalităților de aplicare a regulilor particulare în raport cu modalitățile adoptate în alte state.

2. Domeniul de aplicare a Ansamblului de reguli și definițiile utilizate

2.1. – Ansamblul de reguli minime se aplică imparțial delincvenților juvenili, fără nici un fel de deosebire, mai ales de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică, fără deosebire de origine socială, stare materială, naștere sau altă situație.

2.2. – În finalul prezentului Ansamblu de reguli, fiecare Stat membru aplică definițiile de mai jos într-un mod corespunzător sistemului și conceptelor juridice proprii.

a) un **minor** este un copil sau un tânăr care, în raport cu sistemul juridic considerat, poată să răspundă pentru un delict conform unor modalități diferite de cele care sunt aplicate în cazul unui adult;

b) un **delict** desemnează un întreg comportament (act sau omitere) ce poate fi pedepsit de lege în virtutea unui sistem juridic considerat;

c) un **delicvent juvenil** este un copil sau un tânăr, acuzat sau declarat vinovat de a fi comis un delict.

2.3. – Se vor face eforturi pentru a stabili, în fiecare țară, o serie de legi, reguli și dispoziții aplicabile în mod expres la delincvenții juvenili și pentru a stabili instituții și organisme însărcinate cu aplicarea justiției la minori, fiind destinate:

a) să răspundă la nevoile proprii ale delincvenților juvenili, protejându-le, în același timp, drepturile lor fundamentale;

b) să răspundă la nevoile societății;

c) să aplice efectiv și echitabil Ansamblul de reguli prezente aici

Comentariu:

Ansamblu de reguli minimale este deliberat formulat astfel încât să fie aplicabil în diferite sisteme juridice și, în același timp, să fixeze normele minimale pentru tratamentul delincvenților juvenili oricare ar fi definiția lor și oricare ar fi sistemul care li se aplică. Aceste reguli trebuie să fie întotdeauna aplicate imparțial și fără nici un fel de deosebire.

Articolul 2.1 subliniază faptul că este important ca Ansamblul de reguli minimale să fie întotdeauna aplicat imparțial și fără nici un fel de deosebire. El urmează textului principiului 2 al Declarației drepturilor copilului.

Articolul 2.2. definește termenii „minori” și „delict” ca fiind elemente ale noțiunii de „delicvent juvenil”, care este obiectul principal al prezentului Ansamblu de reguli minimale (a se vedea de asemenea, articolele 3 și 4). Trebuie observat că limitele de vârstă depind în mod deosebit de fiecare sistem juridic și țin cont foarte mult de sistemele economice, sociale, politice și culturale ale Statelor membre. Rezultă că o întreagă gamă de vârste reiese din categoria de tineri, gama cuprinsă între 7 ani-13 ani și chiar mai mult. Această nepotrivire este inevitabilă, având în vedere diversitatea sistemelor juridice naționale și nu diminuează cu nimic impactul cu prezentul Ansamblu de reguli minimale.

Art.2.3. prevede necesitatea de a adopta legi naționale destinate cu precădere asigurării celei mai bune cu putință aplicări a prezentului Ansamblu de reguli minimale atât pe plan juridic și pe plan practic.

3 – Extensiunea regulilor

3.1 – Dispozițiile pertinente prezentului Ansamblu de reguli vor fi aplicate nu numai delincvenților juvenili ci și minorilor împotriva cărora ar putea fi organizate urmăriri pentru orice comportament care n-ar fi pedepsit dacă ar fi comis de un adult.

3.2 – Se vor face eforturi pentru extinderea eforturilor încorporate în prezentul Ansamblu de reguli la toți minorii cărora li se aplică măsuri de protecție și ajutor social.

3.3 – De asemenea, se vor face eforturi pentru extinderea principiilor încorporate în prezentul Ansamblu de reguli și asupra tinerilor adulți delincvenți.

Comentariu:

Articolul 3 extinde protecția asigurată de Ansamblul de reguli minimale privind administrarea justiției la minori:

a) la „infracțiunile contra statului” prevăzute de sistemele juridice naționale sau la atitudinile comportamentale ce sunt considerate ca delictuale la tineri la care sunt și mai numeroase decât la adulți (de exemplu absența de la școală, indisciplina la școală și în familie, tulburări publice, etc) / art.3.1./;

b) ia măsurile de protecție și de ajutor social privitoare la tineri (art.3.2.);

c) la tratamentul tinerilor delincvenți adulți, conform limitei de vârstă fixată în fiecare caz, bineînțeles (art.3.3.). Existența Ansamblului de reguli la aceste 3 domenii pare a fi justificată. Articolul 3.1 prevede garanții minimale în aceste domenii, iar art.3.2 este considerat ca o etapă de dorit pe calea unei justiții penale mai juste, mai echitabile și mai umane pentru minorii ca au intrat în conflict cu legea.

4 – Vârsta răspunderii penale

4.1 – În sistemele juridice care recunosc noțiunea de limită a răspunderii penale, aceasta din urmă nu trebuie să fie fixată prea jos ținând cont de problemele de maturitate afectivă, psihologică și intelectuală.

Comentariu:

Limita răspunderii penale variază destul de mult după epoci și culturi. Atitudinea modernă constă în întrebarea dacă un copil poate suporta consecințele morale și psihologice ale răspunderii penale, adică dacă un copil, ținându-se cont de capacitatea sa de discernământ și de înțelegere, poate fi făcut responsabil de un comportament esențial antisocial. Dacă vârsta răspunderii penale este fixată prea jos sau dacă nu există deloc o vârstă – limită, atunci noțiunea nu mai are sens. În general, există o relație strânsă între noțiunea de răspundere pentru un comportament delictual sau criminal și celelalte drepturi și responsabilități sociale (de exemplu, situația matrimonială, majoritatea civilă, etc).

Ar trebui, deci, să se încerce convenirea unei limite joase rezonabile ce ar putea fi aplicată în toate părțile.

5 – Obiective ale justiției pentru minori

5.1 – Sistemul de justiției pentru minori caută să asigure bunăstarea minorilor și face așa fel încât reacția față de delincvenții juvenili să fie întotdeauna corespunzătoare circumstanțelor delincvențelor și delictelor.

Comentariu:

Articolul 5 privește două din obiectivele cele mai importante ale justiției pentru minori. Primul este asigurarea bunăstării minorului. Este obiectul principal al sistemelor juridice în care cazurile delincvențelor juvenili sunt examinate de către tribunale pentru copii sau de către autoritățile administrative, dar trebuie insistat, de asemenea, și asupra bunăstării minorului în sistemele juridice în care se remarcă jurisdicția de drept comun, pentru a se evita aplicarea unor sancțiuni, exclusiv de pedeapsă (a se vedea, de asemenea, art.14).

Al doilea obiectiv este „principiul de proporționalitate”. Acest principiu binecunoscut folosește la moderarea sancțiunilor punitive, în general raportându-se la gravitatea delictului. Pentru delincvenții juvenili, trebuie ținut cont nu numai de această gravitate, ci și din circumstanțele personale. Aceasta din urmă (poziție socială, situație de familie, daune cauzate de delict sau de alți factori cu influență asupra circumstanțelor personale) trebuie să intervină pentru proporționarea deciziei (de exemplu, ținând cont de efortul delincventului pentru despăgubirea victimei sau de dorința sa (a delincventului – n.n.) de a reveni la o viață sănătoasă și utilă).

În același mod, deciziile privind protecția delincventului juvenil pot merge mai departe decât trebuie și deci pot aduce atingere drepturilor sale fundamentale, așa cum s-a putut observa în anumite sisteme de justiție pentru minori. Și acolo trebuie supravegheată proporționarea reacției la circumstanțele proprii delincventului și delictului, ca și ale victimei.

De fapt, art.5 nu cere nici mai mult nici mai puțin decât o reacție justă la toate cazurile de delincvență și de criminalitate juvenilă. Cele două aspecte expuse în articol pot permite progresul în 2 privințe: este de dorit aplicarea acestor măsuri de un tip nou și original decât supravegherea evitării măririi excesive a rețelei de control social în ceea ce-i privește pe minori.

6 – Forța puterii discreționare

6.1. – Ținând cont de nevoile deosebite și variate ale minorilor și de diversitatea măsurilor posibile, trebuie prevăzută o putere direcționară suficientă în toate stadiile de procedură și la diferitele nivele ale administrării justiției la minori, în special în stadiile de instruire, de urmărire, de judecată și de aplicare a măsurilor luate.

6.2. – Se vor face, totodată, eforturi în vederea asigurării, în toate etapele și la toate nivelele, a exercitării responsabile a acestei puteri discreționare.

6.3. – Persoanele care o exercită vor trebui să fie special pregătite și formate pentru a se folosi de această pregătire în mod judicios și conform funcțiilor și mandatelor respective.

Comentariu:

Articolele 6.1., 6.2. și 6.3. fac trimitere la mai multe elemente importante ale administrării unei justiții eficiente, juste și umane pentru minori: necesitatea permiterii exercitării puterii discreționare la toate nivelele importante ale procedurii, astfel încât persoanele care hotărăsc să poată adopta măsurile estimate a fi cele mai convenabile în fiecare caz și necesitatea prevederii controalelor și compensărilor pentru limitarea oricărui abuz discreționar și pentru protejarea drepturilor delincventului juvenil. Responsabilitatea și profesionalismul sunt calități care apar ca cele mai adecvate pentru moderarea unei libertăți de apreciere prea mari. De asemenea, calificările profesionale și formarea specializată sunt desemnate aici ca mijloace de asigurare a exercitării judicioase a puterii discreționare în problemele privind pe delincvenții juvenili. (A se vedea de asemenea, art.1.6 și 2.2). Formularea directivelor specifice asupra exercitării puterii discreționare și creării unui sistem de revizuire, apel etc, pentru permiterea revederii deciziilor și pentru a se asigura că cei care le iau au simțul răspunderii, sunt subliniate în acest context. Aceste mecanisme nu sunt precizate aici, căci nu se pretează prea ușor includerii într-un ansamblu de reguli internaționale minimale care n-ar putea de loc să țină cont de toate diferențele dintre sistemele de justiție.

7 – Drepturile minorilor

7.1. – Garanțiile fundamentale ale procedurii, așa cum ar fi prezumția de nevinovăție, dreptul de a fi informat asupra sarcinilor, dreptul de a tăcea, dreptul de a fi asistat, dreptul la prezența unui părinte sau tutore, dreptul de a interoga și de a confrunța martorii și dreptul la un grad dublu de jurisdicție, sunt asigurate în toate stadiile procedurii.

Comentariu:

Art.7.1. – Se ocupă de câteva puncte importante care reprezintă elemente esențiale ale unei judecări echitabile și care sunt recunoscute pe plan internațional în documentele existente ale drepturilor omului (a se vedea și art.1.4). Prezumția de nevinovăție, de exemplu, figurează și în art.11 al Declarației universale a drepturilor omului și în paragraful 2 al art.14 din Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice.

Art.14 și următoarele din prezentul Ansamblu de reguli minime precizează, în special, elementele importante de procedură în urmărirea minorilor, în timp ce art. 7.1 prezintă, în general, garanțiile principale ale procedurii.

8 – Protejarea vieții particulare

8.1 – Dreptul minorilor la protejarea vieții sale particulare poate fi respectat în toate stadiile în scopul de a fi evitată cauzarea de daune printr-o publicitate inițială și prin încadrarea penală.

8.2 – În principiu, nu trebuie publicată nici o informație care să poată duce la identificarea delincventului juvenil.

Comentariu:

Art.8.1 – Subliniază importanța protejării dreptului minorilor în viața particulară. Tinerii sunt sensibili, în special, la încadrarea penală.

Cercetările criminologice din acest domeniu au demonstrat efectele periculoase (de toate felurile) rezultând din faptul că tinerii sunt o dată pentru totdeauna încadrați ca „delincvenți” sau „criminali”.

Art.8.2. – Arată că tinerii trebuie protejați de efectele nocive ale publicării în presă a unor informații referitoare la problema acestora (a tinerilor–n.n.–de exemplu, numele delincvenților în prevenție sau condamnați). Trebuie protejat și respectat interesul individului, măcar în principiu (Conținutul general al art.8 apare în art.21).

9 – Clauza de ocrotire

9.1. – Nici o dispoziție a prezentului Ansamblu de reguli nu trebuie să fie interpretată ca excluzând aplicarea Ansamblului de reguli minime privind tratamentul deținuților, adoptat de Organizația Națiunilor Unite, ca și a altor documente și reguli privitoare la drepturile omului recunoscute de comunitatea internațională și referitoare la tratamentul și protecția tinerilor.

Comentariu:

Art.9 – Vizează evitarea oricărei confuzii în interpretarea și aplicarea prezentului Ansamblu de reguli conform celorlalte norme și documente internaționale existente sau a căror elaborare este în curs – ca de exemplu, Declarația universală a drepturilor omului, Tratatul internațional referitor la drepturile economice,

sociale, culturale, Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice, ca și Declarația drepturilor copilului și Proiectul de convenție asupra drepturilor copilului. Este de înțeles că aplicarea prezentului Ansamblu de reguli se face fără cauzarea nici unui prejudiciu în dauna vreunui document internațional conținând dispoziții de aplicare mai extinsă (a se vedea și art.27).

PARTEA a II-a

ANCHETĂ ȘI URMĂRIRE JUDICIARĂ

10 – Primul contact

10.1. – Din clipa în care un minor este arestat, sunt informați părinții sau tutorele său imediat sau, dacă aceasta nu este posibil, în cel mai scurt timp.

10.2. – Judecătorul sau orice alt funcționar sau organism competent examinează fără întârziere problema eliberării.

10.3. – Contactele dintre organele de urmărire și tânărul delincvent sunt stabilite astfel încât să fie respectat statutul juridic al minorului, favorizându-i-se bunăstarea și evitându-se provocarea de vătămări, ținându-se cont de circumstanțele chestiunii.

Comentariu:

Art.10.1. – Este în principiu, deja conținut în art.92 al Ansamblului de reguli minime pentru tratamentul deținuților. Chestiunea eliberării (10.2) trebuie să fie examinată fără întârziere de către judecător sau alt funcționar competent. Prin acest ultim termen se înțelege orice persoană sau instituție, în cel mai larg înțeles al acestui cuvânt, inclusiv consiliile comunitare sau autoritățile polițienești cu drept de eliberare a persoanelor arestate (a se vedea și paragraful 3 al art.9 din Tratatul internațional de drepturi civile și politice).

Art.10.3. – Tratează aspecte fundamentale referitoare la procedurile și comportamentul polițiștilor sau al celorlalți agenți din serviciile de reprimare în cazurile de delincvență juvenilă. Expresia „evitarea producerii de vătămări” este destul de vagă și acoperă mai multe aspecte de interacțiune posibilă (cuvinte, violențe fizice, riscuri datorită mediului). A avea de-a face cu justiție pentru minori poate fi în sine foarte „nociv” pentru tineri, trebuie, deci, ca expresia să fie interpretată în sensul de a face cât mai puțin rău posibil minorilor și de a evita orice prejudiciu suplimentar sau contrar regulilor. Acesta este foarte important în primul contact cu organele de reprimare, căci acest contact poate influența profund atitudinea minorului față de stat și societate. Pe de altă parte, excesul oricărei alte intervenții depinde tocmai de aceste prime contacte. În astfel de situații, fermitatea și bunăvoința sunt esențiale.

11 – Recurgerea la mijloacele extra-judiciare

11.1. – Se va încerca pe cât posibil, să fie tratate cazurile delincvențelor juvenili evitându-se recursul la o procedură judiciară în fața autorității competente vizată la articolul 14.1 care va fi prezentat mai jos.

11.2. – Poliția, procuratura sau alte organe însărcinate cu delincvența juvenilă au puterea de a soluționa cazurile după cum consideră, fără a implica procedura penală oficială, conform unor criterii fixate în acest scop din sistemele juridice respective și de asemenea, conform unor principii conținute în prezentul Ansamblu de reguli.

11.3. – Orice recurs la mijloace extra-judiciare implicând trimiterea către servicii comunitare sau alte servicii competente, cere consimțământul interesatului sau al părinților sau al tutorelui său, fiind de la sine înțeles

că această hotărâre de amânare a chestiunii poate, dacă se consideră, să fie subordonată unei reexaminări de către autoritatea competentă.

11.4. – În scopul de a facilita reglementarea discreționară a cazurilor de delincvență juvenilă, se vor face eforturi în vederea organizării programelor comunitare, cu precădere a celor de supraveghere și orientare temporară, și în vederea asigurării restituirii bunurilor și indemnizației victimelor.

Comentariu:

Recurgerea la mijloace extra-judiciare care permit evitarea procedurii penale și antrenează adeseori trimiterea către serviciile comunitare, este aplicată în mod normal oficial sau oficios în numeroasele sisteme juridice. Această practică permite evitarea consecințelor negative ale unei proceduri normale în administrarea justiției la minori. În multe din cazuri, abținerea ar fi cea mai bună decizie. Astfel recurgerea la mijloace extra-judiciare încă de la început și fără trimitere la alte servicii (sociale) poate fi cea mai bună măsură. Și așa și este atunci când delictul nu este de natură gravă și când familia, școala sau alte instituții proprii exercitării unui control social oficios au reacționat deja așa cum trebuia și constructiv, sau sunt gata să o facă.

Așa cum este indicat în art.11.2., recurgerea la mijloace extra-judiciare poate să intervină în orice stadiu al luării deciziei – prin poliție, procuratură sau prin alte instituții cum ar fi curți, tribunale, comisii sau consilii. Ea (recurgerea la mijloace extra-judiciare – n.n.–) poate fi exercitată de una sau mai multe instanțe, sau chiar de toate, conform reglementărilor în vigoare în diferite sisteme sau în spiritul prezentului Ansamblu de reguli. Recurgerea la mijloace extra-judiciare este un fel important de acțiune și nu trebuie să fie rezervat neapărat infracțiunilor minore.

Art.11.3. – Subliniază că delincventul juvenil sau părintele (sau tutorele) trebuie să-și dea acordul pentru serviciile comunitare, fără acest consimțământ hotărârea ar fi contrară Convenției de abolire a muncii forțate. Totodată acest consimțământ nu trebuie să fie irevocabil, căci poate fi dat și de minor în disperare de cauză. Articolul subliniază că trebuie făcute eforturi de minimalizare a posibilităților de coerciție și de intimidare la toate nivelele, în procesul de recurs la mijloacele extra-judiciare. Minorii nu trebuie să simtă presiunea (de exemplu, pentru a evita să compară în fața tribunalului) sau să fie constrânși să-și dea consimțământul. Astfel, este bine de a face o evaluare obiectivă a caracterului judicios al dispozițiilor referitoare la delincvența juvenilă de către „o autoritate competentă, dacă aceasta este cerută”. (Autoritatea competentă poate fi diferită de cea vizată la art.14).

Art.11.4. – Recomandă organizarea soluțiilor de schimb viabil pentru înlocuirea procedurii normale în justiția pentru minori, grație programelor de tip comunitar; în special, a acelor soluții care prevăd restituirea bunurilor victimelor sau care permit evitarea pe viitor a intrării în conflict a minorilor cu legea datorită unor supravegheri sau orientări temporare. Acestea sunt circumstanțele particulare fiecărei chestiuni care justifică recurgerea la mijloace extra-judiciare, chiar dacă au fost comise delictе mai grave (delict suprem, act subordonat presiunii unui grup, etc).

12 – Specializarea în cadrul serviciilor de poliție

12.1. – Pentru a se achita mai bine de funcțiile lor, ofițerii de poliție care se ocupă frecvent sau exclusiv de minori sau care se consacră, mai ales, prevenirii delincvenței juvenile trebuie să primească o instruire și o formație specială. În marile orașe, ar trebui să fie create în acest scop servicii speciale de poliție.

Comentariu:

Art.12 – Atrage atenția asupra necesității existenței unei formații specializate pentru toți responsabilii cu aplicarea legilor care participă la administrarea justiției pentru minori. Cum poliția este întotdeauna primul

intermediar cu aparatul de justiție pentru minori, funcționarii săi trebuie să acționeze judicios și nuanțat. Chiar dacă raportul dintre mediul urban și criminalitate este foarte complex, se asociază adeseori creșterea delincvenței juvenile cu dezvoltarea marilor orașe, mai ales dacă este rapidă și anarhică. Ar fi, deci, indispensabile serviciile specializate de poliție, nu numai pentru a aplica principiile anunțate în prezentul document (de exemplu art.1.6) ci mai mult, pentru a ameliora eficacitatea prevenției și a reprimării delincvenței juvenile ca și a tratamentului tinerilor delincvenți.

13 – Detenția preventivă

13.1. – Detenția preventivă nu poate fi decât o măsură de ultimă instanță și durata sa trebuie să fie cât mai mică cu putință.

13.2. – Atât cât se poate, detenția preventivă trebuie să fie înlocuită cu alte măsuri cum ar fi supravegherea severă, un ajutor foarte atent sau plasarea într-o familie sau într-un lăcaș sau cămin educativ.

13.3. – Minorii aflați în detenție preventivă trebuie să fie despărțiți de adulți sau deținuți în lăcașuri distincte sau într-o parte distinctă a unui stabiliment care adăpostește și adulți.

13.4. – În timpul detenției lor preventive, minorii trebuie să primească îngrijiri, protecție și toată asistența individuală-pe plan social, educativ, profesional, psihologic, medical și fizic-care le pot fi necesare în funcție de vârstă, sex sau personalitatea fiecăruia.

Comentariu:

Nu trebuie să se subestimeze pericolul de „contaminare criminală” pentru tinerii în detenție preventivă. Apare, deci, ca important să se insiste asupra prevederii soluțiilor de schimb. În această privință, art.13.1. încurajează punerea la punct a unor măsuri noi și novatoare proprii evitării detenției preventive în interesul și pentru binele minorului. Minorii în detenție preventivă beneficiază de toate drepturile și garanțiile prevăzute în Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților, ca și în Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice în special, în art.9, alineat b, paragraful 3 al art.10.

Art.13.4. – Nu interzice Statelor să ia alte măsuri de protecție împotriva influenței nefaste asupra delincvenților juvenili, măsuri care să fie mai eficace decât cele menționate aici.

S-au enumerat diferite forme de asistență care să poată deveni necesare pentru atragerea atenției asupra eventualelor nevoi particulare ale tinerilor deținuți (de exemplu, asistență pentru bărbați și femei, drogați, alcoolici, tineri bolnavi mintal, tineri suferind de reumatism, mai ales după arestarea acestora, etc).

Diferite caracteristici fizice și psihologice ale tinerilor deținuți pot justifica măsuri care să permită separarea de ceilalți care se află în detenție preventivă, pentru care să se poată evita vexațiile și să se beneficieze de asistență cât mai convenabilă, după caz.

PARTEA a III-a

JUDECAREA ȘI ÎNCHEIEREA CAZURILOR

14 – Autoritatea competentă pentru a judeca

14.1. – În situația când cazul unui tânăr delincvent n-a făcut obiectul unei proceduri extra-judiciare (prevăzute la art.11), el este examinat de autoritatea competentă (curte, tribunal, comisie, consiliu, etc), conform principiilor unui proces just și echitabil.

14.2. – Procedura urmată trebuie să protejeze cât mai bine interesele tânărului delincent și se va desfășura într-un climat de înțelegere, permițând acestuia (delincentului – n.n.) să participe la procedură și să se exprime liber.

Comentariu:

Este dificil de dat o definiție organismului competent sau persoanei competente, o definiție care să descrie într-un mod universal valabil autoritatea jurisdicțională prin expresia „autoritate competentă”, în principiu, astfel sunt denumiți președinții de curți sau de tribunale (compuse dintr-un judecător unic sau mai mulți membri), și anume magistrați profesioniști și neprofesioniști, comisii administrative (sistemul scoțian și scandinav, de exemplu) sau alte organisme comunitare mai puțin speciale, specializate în soluționarea cu caracter jurisdicțional a conflictelor.

Procedura urmată pentru judecarea tinerilor delincenti trebuie absolut să se conformeze normelor minimale, asigurând oricărui acuzat respectarea formelor legale. În aceste forme, un proces „just și echitabil” cuprinde garanțiile fundamentale, cum ar fi prezumția de nevinovăție, înfățișarea și depozitia martorilor, mijloacele obișnuite de apărare, dreptul de a tăcea, dreptul la ultimul cuvânt al acuzatului, dreptul de a face apel etc (a se vedea și art.7.1.).

15 – Asistență prin consilier, părinți sau tutori

15.1. – Pe timpul cât durează procedura, minorul are dreptul de a fi reprezentat printr-un consilier sau să ceară desemnarea unui avocat din oficiu, atunci când dispozițiile prevăzând această asistență există în țară.

15.2. – Părinții sau tutorele pot participa la procedură și pot fi rugați de autoritatea competentă s-o facă, în interesul minorului. Autoritatea competentă poate să le refuze această participare dacă aceasta are motive să creadă că excluderea acestora de la proces este în interesul minorului.

Comentariu:

Terminologia art.15.1. este prealabilă celei din art.93 din Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților. Serviciile Consiliului sau ale avocatului din oficiu sunt necesare pentru asigurarea asistenței juridice pentru minor, dar dreptul la participare al părinților sau al tutorelui, așa cum este enunțat în art.15.2., trebuie considerat ca o asistență generală psihologică și afectivă a minorului – funcție persistentă pe tot parcursul procedurii.

Căutarea unei soluții adecvate de către autoritatea competentă poate fi facilitată prin cooperarea reprezentanților legali ai minorului (sau a unei alte persoane în care minorul poate avea sau are efectiv încredere). Dar, se întâmplă astfel dacă părinții sau tutorele joacă un rol negativ în timpul audierii, de exemplu manifestă o atitudine ostilă la adresa minorului, de unde și dispozițiile privind posibila lor excludere.

16 – Rapoarte de anchetă socială

16.1. – În toate cazurile, cu excepția micilor infracțiuni, înainte ca autoritatea competentă să ia decizie definitivă prealabilă condamnării, antecedentele minorului, condițiile în care el trăiește și circumstanțele astfel încât să fie ușurată sarcina autorității competente de a judeca chestiunea în cauză.

Comentariu:

Rapoartele de anchetă socială (rapoarte sociale sau rapoarte prealabile sentinței) constituie un ajutor indispensabil în cea mai mare parte din cazurile de urmărire judiciară a tinerilor delincenti. Autoritatea

competentă trebuie să fie informată asupra elementelor importante ce-l privesc pe minor, așa cum ar fi antecedentele sala sociale și familiale, situația școlară, experiențele sale în materie de educație, etc. Anumite jurisdicții fac apel, în acest sens, la servicii sociale speciale sau la alte persoane afiliate tribunalului sau comisiei. Alte persoane, în special, ofițerii din serviciile de probațiune pot îndeplini acest rol. Articolul cere, deci, ca servicii sociale adecvate să fie însărcinate cu stabilirea rapoartelor convenabile de anchetă socială.

17 – Principii directoare ce acționează asupra judecării și actului de decizie

17.1. – Decizia autorității competente trebuie să se inspire din următoarele principii:

- a) Decizia trebuie să fie întotdeauna direct proporțională nu numai cu circumstanțele și gravitatea delictului, dar și cu circumstanțele și nevoile delinventului ca și cu nevoile societății;
- b) Nu se vor aduce restricții libertății personale a minorului – iar limitarea lor la minimum – se va face după un examen minuțios;
- c) Privarea de libertate individuală nu se va aplica decât dacă minorul este considerat vinovat de săvârșirea unui delict împotriva unei alte persoane, sau în recidivă, sau dacă nu există altă soluție convenabilă;
- d) Bunăstarea minorului trebuie să fie criteriul determinant în examinarea cazului său.

17.2. – Pedepșa capitală nu se aplică infracțiunilor comise de minori.

17.3. – Minorii nu sunt dispuși pedepselor corporale.

17.4. – Autoritatea competentă are puterea de a întrerupe procedura în orice moment.

Comentariu:

Principala dificultate pe care o prezintă formularea principiilor directoare ce acționează asupra judecării minorului ține de faptul că mai există conflicte încă nerezolvate între anumite opțiuni fundamentale, în special următoarele:

- a) Reintegrarea socială sau sancțiunea meritată;
- b) Asistență sau reprimare și pedepsire;
- c) Reacție adaptată la caracteristicile unui caz particular sau reacție inspirată din necesitatea de protejare a societății în ansamblul său;
- d) Insistență generală pentru schimbarea hotărârii sau apărare individuală.

Conflictul între aceste opțiuni este mai grav în cazul minorilor decât în cazul adulților. În fața mării diversități de cauze și de reacții care caracterizează chestiunile privind minori, se constată că toate aceste probleme sunt strâns legate.

Ansamblul de reguli minime privind administrarea justiției la minori nu vizează prescrierea procedurii de urmărire, ci definirea uneia care să fie în conformitate cu principiile acceptate în mod universal. Iată de ce principiile enunțate la art.17.1, în special la alin. b și c trebuie să fie considerate ca directive practice destinate oferirii unui punct comun de plecare; dacă autoritățile interesate țin cont de ele (a se vedea, de asemenea art.5),

aceste principii ar putea contribui foarte bine la asigurarea protejării drepturilor fundamentale ale tinerilor, în special în materie de dezvoltare personală și de educație.

Alineatul b al art.17.1. afirmă că soluțiile strict punitive nu convin deloc. Atunci când este vorba de adulți și poate chiar în cazurile de infracțiuni grave comise de tineri, noțiunile de pedeapsă meritată și de sancțiuni adaptate la gravitatea delictului se pot justifica relativ; în chestiunile minorilor, interesul și viitorul minorului trebuie întotdeauna să fie deasupra considerațiilor de acest gen.

Conform rezoluției 8 al celui de-al VI-lea Congres al Națiunilor Unite, alin.6 art.17.1. încurajează recurgerea, pe cât posibil, la alte soluții decât plasarea la instituții, păstrând grija și răspunderea pentru nevoile specifice ale tinerilor: astfel, trebuie făcut apel la întregul evantai existent de sancțiuni de rezervă și să se pună la punct noi tipuri de sancțiuni, ținând cont, însă, de noțiunea de securitate publică. Trebuie aplicat, pe cât posibil, regimul de probațiune printr-o amânare la pedepsele condiționale, la deciziile comisiilor sau la orice alte dispoziții.

Alin. c din art.17.1. corespunde unuia din principiile directoare figurând în rezoluția 4 a celui de-al VI-lea Congres, care vizează aplicarea pedepsei cu închisoarea pentru tinerii delincvenți, numai în cazul că nu există alt mijloc potrivit de a asigura securitatea publică.

Dispoziția care prescrie pedeapsa capitală, care face obiectul art.17.2. corespunde paragrafului 5 din art.6 al Tratatului internațional referitor la drepturile civile și politice.

Dispoziția care prescrie pedepsele corporale corespunde art.7 din Tratatul internațional referitor la drepturile civile și politice și Declarația asupra protejării tuturor persoanelor împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente dure, inumane sau degradante, ca și proiectul de Convenție asupra drepturilor copilului.

Puterea de a întrerupe în orice moment procedura (art.17.4.) este o caracteristică inerentă tratamentului tinerilor delincvenți prin opunere cu tratamentul adulților. Circumstanțele care fac ca oprirea totală a urmăririi să fie cea mai bună soluție pot fi făcute cunoscute în orice moment autorității competente.

18 – Dispoziții de judecată

18.1. – Autoritatea competentă poate asigura desfășurarea procesului de judecată sub forme diverse, cu o mare flexibilitate pentru a se evita, pe cât posibil, plasarea într-o instituție. Astfel de măsuri, din care mai multe pot fi combinate, sunt după cum urmează:

- a) Ordonarea ajutorului orientării și supravegherii;
- b) Probațiune;
- c) Ordonarea intervenției serviciilor comunitare;
- d) Amenzi, indemnizație, restituire;
- e) Ordonarea unui regim intermediar sau al altuia;
- f) Ordonarea participării la unele reuniuni ale grupurilor de orientare și la alte activități analoage;
- g) Ordonarea plasării într-o familie sau într-un centru comunitar sau într-un alt mediu educațional;
- h) Alte hotărâri pertinente.

18.2. – Nici un minor nu va fi sustras supravegherii părinților săi, fie parțială, fie totală, numai dacă circumstanțele nu fac ca această separare să devină necesară.

Comentariu:

La art.18.1. s-au făcut unele eforturi în enumerarea hotărârilor și sancțiunilor importante care au fost adoptate până acum cu succes de către diferite sisteme judiciare. Acestea oferă opțiuni interesante care merită să fie urmate și îmbunătățite. Din cauza penuriei de personal competent, posibilă în anumite regiuni, articolul nu enumeră nevoile efective; în aceste regiuni, se vor putea încerca sau căuta măsuri care impun un efectiv de personal mai mic.

Exemplele citate la articolul 18.1. au, mai ales, un element comun, acela potrivit căruia comunitatea joacă un rol important în punerea în practică a măsurilor prevăzute. Redresarea fondată pe acțiunea comunitară este o metodă clasică care, însă, prezintă multe aspecte. Comunitățile ar trebui să fie încurajate să ofere servicii de acest fel.

Art.18.2. subliniază importanța familiei care, potrivit paragrafului 1 al art.10 din Tratatul internațional referitor la drepturile economice, sociale și culturale, este „elementul natural și fundamental al societății”. În interiorul familiei, părinții au nu numai dreptul ci și datoria de a-și întreține și supraveghea copiii. Art.18.2. dispune, deci, că separarea copiilor de părinții lor este o măsură gravă, care nu se ia decât în ultimă instanță, atunci când faptele (maltratarea copiilor, de exemplu) o justifică din plin.

19 – Recurgerea minimală la plasarea într-o instituție

19.1.–Plasarea unui minor într-o instituție este întotdeauna o măsură de ultimă instanță, iar durata ei trebuie să fie cât mai scurtă cu putință.

Comentariu:

Criminologia progresistă recomandă tratamentul în mediul deschis, preferându-l plasării în instituții. Practic, nu s-a constatat nici o diferență între rezultatele celor două metode. Numeroasele influențe negative care sunt exercitate asupra individului și par a fi inevitabile în mediul instituțional nu pot fi contrabalante, în mod evident, de eforturile în domeniul tratamentului. Acesta se aplică, în special tinerilor delincvenți, a căror vulnerabilitate este mai mare. Pe de altă parte, consecințele negative care duc nu numai la pierderea libertății ci și la separarea de mediul social obișnuit sunt, bineînțeles, mult mai grave la minori din cauza lipsei lor de maturitate.

Art.19 vizează restrângerea plasării în instituții la două condiții: frecvență („măsură de ultimă instanță”) și durată („cât mai scurtă posibil”). El reia unul din principiile fundamentale ale Rezoluției 4 a celui de-al VI-lea Congres al Națiunilor Unite, potrivit căruia nici un tânăr delincvent nu ar trebui să fie închis într-un penitenciar, decât dacă nu există alt mijloc corespunzător. Articolul cere deci ca, dacă un tânăr delincvent trebuie să fie închis, privarea de libertate să fie cât mai limitată, iar aranjamente speciale să fie prevăzute în timpul detenției astfel încât să se țină cont de tipul de delincvent, de tipul infracțiunii și al instituției. În concluzie, ar trebui dată prioritate instituțiilor „deschise” față de instituțiile „închise”. Pe de altă parte, toate stabilimentele ar trebui să fie de tip carceral.

20 – Evitarea pauzelor (răgazurilor de timp) inutile

20.1. – Orice chestiune trebuie de la început să fie tratată rapid, fără nici o ezitare.

Comentariu:

Rapiditatea procedurilor în chestiunile privitoare la tinerii delincvenți este de importanță majoră. În caz contrar, orice soluție satisfăcătoare pe care ar putea-o permite procedura și judecata ar fi compromisă. Cu cât va trece timpul, cu atât minorul va reînnota mai greu, aproape imposibil, legătura intelectuală și psihologică cu procedura și judecarea infracțiunii.

21 – Arhive

21.1. – Arhivele privind pe tinerii delincvenți trebuie să fie considerate ca strict confidențiale și fără putință de legătură cu o terță parte. Accesul la aceste arhive se limitează numai la persoanele autorizate în mod expres.

21.2. – Nu se va putea face caz de antecedentele unui tânăr delincvent în urmărirea ulterioară ale adulților, urmărirea care implică același delincvent.

Comentariu:

Articolul vizează stabilirea unui echilibru între interese contradictorii privitoare la arhive sau dosare aparținând, pe de o parte, celor de la poliție, procuratură și altor autorități preocupate de ameliorarea controlului și, pe de altă parte, intereselor delincventului (a se vedea de asemenea art.8). Prin „alte persoane autorizate în mod expres”, se înțeleg, de exemplu, persoanele însărcinate cu efectuarea cercetărilor.

22 – Competențe profesionale și pregătire profesională

22.1. – Formația profesională, formarea la locul de muncă, reciclarea și alte tipuri corespunzătoare de învățământ vor folosi la formarea și întreținerea competenței profesionale necesară tuturor persoanelor însărcinate cu probleme privind-i pe minori.

22.2. – Personalul justiției pentru minori trebuie să reflecte diversitatea tipologică a tinerilor care intră în contact cu sistemul de justiție pentru minori. Se vor face eforturi pentru asigurarea unei reprezentări echilibrate a femeilor și a minorităților în organele de justiție pentru minori.

Comentariu:

Autoritățile competente pentru luarea unei decizii pot fi de formație intelectuală diferită (magistrați din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și din regiunile care se inspiră din sistemul commonwealt, judecătorii cu formație juridică din acest sistem de drept; de astfel profani sau juriști, aleși sau desemnați, membri ai comisiilor comunitare, etc).

Pentru toate aceste autorități, o cunoaștere minimă a dreptului, a sociologiei și psihologiei, a criminologiei și științelor comportamentale este absolut necesară, căci este considerată la fel de importantă ca și specializarea sau independența autorității competente.

În ceea ce-i privește pe lucrătorii în domeniul social și pe agenții serviciilor de probațiune, s-ar putea să nu fie posibil să se insiste asupra specializării profesionale ca o condiție prealabilă a exercitării funcției pe lângă tinerii delincvenți. În loc de aceasta, o formare profesională la locul de muncă pare a fi minimul calificării indispensabile.

Calificările profesionale sunt un element esențial pentru asigurarea unei administrări imparțiale și eficiente a justiției pentru minori. În consecință, trebuie îmbunătățită recrutarea, perspectivele de avansare și de pregătire profesională a personalului, astfel încât să-i fie furnizate mijloacele necesare de îndeplinire a funcțiilor sale obișnuite.

Pentru asigurarea imparțialității în administrarea justiției pentru minori, trebuie evitată orice discriminare de ordin politic, social, de sex, de rasă, religie, cultură în selectarea, nominalizarea și avansarea profesională a personalului administrării justiției pentru minori. Aceasta a fost recomandată de Congresul VI care, pe lângă altele, a rugat Statele membre să asigure un tratament just și echitabil femeilor din personalul justiției penală și recomandă să se ia unele măsuri speciale pentru recrutarea, formarea și facilitarea avansării profesionale a personalului feminin care administrează justiția pentru minori.

PARTEA a IV-a

TRATAMENTUL ÎN MEDIUL DESCHIS

23 – Mijloace de executare a hotărârii judecătorești

23.1.– În scopul asigurării executării deciziilor autorităților competente, prevăzute la art.14.1 autoritatea însăși sau o altă autoritate după caz, va lua măsurile ce se impun.

23.3.– Cu acest titlu, autoritatea poate, dacă consideră necesar, să modifice deciziile, cu condiția ca această modificare să fie în conformitate cu principiile figurând în prezentul Ansamblu de reguli.

Comentariu:

Fiind vorba de minorii delincvenți, executarea hotărârii judecătorești poate avea mai mult timp, mai mult decât adulți, o incidență deosebită asupra vieții celui în cauză. Contrară, deci, ca autoritatea competentă sau un organ independent (comisia competentă pentru acordarea libertății condiționate sau supravegheate, serviciul de probațiune, instituția însărcinată cu protecția tineretului, etc), dotate cu calificări identice cu cele ale autorității care a pronunțat inițial hotărârea, să vegheze asupra executării ei. În anumite țări, judecătorul pentru executarea pedepsei este desemnat în acest scop.

24 – Asistență pentru minori

24.1. – Se vor face eforturi pentru asigurarea pentru minori, în toate etapele procedurii, a unei asistențe în ceea ce privește cazarea, educarea și formarea profesională, sau a unei alte forme de ajutor util și practic în vederea ușurării reintegrării.

Comentariu:

Promovarea binelui minorului este un element foarte important. Astfel, art.24 subliniază că trebuie menționate instituțiile, serviciile și celelalte forme de asistență necesare pentru a servi cât mai bine interesele minorului în timpul reintegrării.

25 – Mobilizarea voluntarilor și a celorlalte servicii comunitare

25.1. – Se va cere voluntarilor, organizațiilor benevole, instituțiilor locale și altor servicii comunitare să contribuie în mod eficace la reintegrarea minorului într-un cadru comunitar și, pe cât posibil, în interiorul celei familiale.

Comentariu:

Acest articol arată că toate activitățile ce-i privesc pe delincvenții juvenili trebuie orientate către reintegrare. Cooperarea cu comunitatea umană este indispensabilă dacă se dorește aplicarea eficace a directivelor autorității competente. Voluntarii și serviciile benevole, în special, s-au arătat a fi resurse foarte interesante de

care încă până acum nu s-a profitat deloc. În anumite cazuri, cooperarea cu mai vechii delincvenți (mai ales cu toxicomanii) poate fi foarte utilă.

Art.25 – Decurge din principiile expuse în art.1.1 – 1.6 și urmează dispozițiile pertinente ale Tratatului internațional referitor la drepturile civile și politice.

PARTEA a V-a

TRATAMENTUL ÎN INSTITUȚIE

26 – Obiectivele tratamentului în instituție

26.1. – Pregătirea și tratamentul minorilor aflați în instituții au ca obiectiv asigurarea asistenței pentru aceștia, a protecției, educării și competențelor profesionale, în scopul de a-i ajuta pe minori să joace un rol constructiv și productiv în societate.

26.2. – Tinerii cazați în instituții vor primi ajutorul, protecția și întreaga asistență – pe plan social, educativ, profesional, psihologic, medical și fizic – care le poate fi necesară în funcție de vârstă, sex, personalitate și în interesul dezvoltării lor armonioase.

26.3. – Minorii cazați în instituții trebuie să fie separați de adulți și deținuți într-un locaș distinct sau într-o parte distinctă de locașul pentru adulți.

26.4. – Tinerii delincvenți plasați în instituții trebuie să beneficieze de o atenție specială în ceea ce privește nevoile lor și problemele proprii. În nici un caz ajutorul, protecția, asistența, tratamentul și pregătirea de care ele beneficiază nu trebuie să fie inferioare celor de care beneficiază tinerii delincvenți. Trebuie să le fie asigurat un tratament echitabil.

26.5. – Părinții sau tutorele minorului plasat în instituție au dreptul de vizită în interesul acestuia și pentru binele lui.

26.6. – Se va favoriza cooperarea între ministere și servicii în vederea asigurării unei pregătiri școlare sau, dacă este cazul, a unei pregătiri profesionale adecvată minorilor plasați în instituții în așa fel încât să nu fie dezavantajați în studii, atunci când părăsesc instituția.

Comentariu:

Obiectivele tratamentului în instituție, enunțate în art.26.1. și 26.2. ar trebui să fie acceptate de toate sistemele și de toate culturile. În același timp, obiectivele nu au fost atinse peste tot și mai rămâne mult de făcut în acest domeniu.

Asistența medicală și psihologică, în special, este extrem de importantă pentru tinerii drogați, violenți sau bolnavi mintal aflați în instituții.

Preocuparea de a evita influențele negative ale delincvenților adulți și de a garanta binele minorilor plasați în instituții, enunțată în articolul 26.3. este conformă cu unul din principiile de bază ale Ansamblului de reguli fixate de Congresul VI în rezoluția sa nr. 4. Acest articol nu interzice Statelor să ia alte măsuri împotriva influențelor negative ale delincvenților adulți, care să fie cel puțin la fel de eficiente ca măsurile enunțate în sus-menționatul articol (a se vedea de asemenea art.13.4.).

Art.26.4. – Se referă la faptul că delincvențele nu beneficiază, în general, de aceeași atenție cu delincvenții, observație făcută și la Congresul VI. În special, rezoluția 9 a Congresului VI cere să se asigure delincvenților un tratament echitabil în toate stadiile de procedură de justiție penală și să se acorde o atenție specială problemelor lor și nevoilor particulare pe parcursul detenției lor. Pe de altă parte, trebuie să luăm în considerație acest articol în lumina Declarației de la Caracas, prin care Congresul VI a cerut în mod expres egalitate de tratament în administrarea justiției penale, și în Contextul Declarației asupra eliminării tuturor formelor de discriminare la adresa femeilor.

Dreptul la vizită (art.26.5.) decurge din dispozițiile art.7.1., 10.1., 15.2. și 18.2. Cooperarea între ministere și servicii (art.26.6.) are o importanță specială în îmbunătățirea, în general, a calității tratamentului și a pregătirii din instituții.

27 – Aplicarea Ansamblului de reguli minime în tratamentul deținuților, adoptat de Organizația Națiunilor Unite

27.1. – Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților și recomandările care se fac sunt aplicabile, în măsura în care se referă, la tratamentul tinerilor delincvenți plasați în instituții, inclusiv a celor care se află în detenție preventivă.

27.2.– Se vor face eforturi în vederea punerii în practică, pe cât posibil, a principiilor pertinente enunțate în Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților în scopul de a răspunde nevoilor diverse ale minorilor, în funcție de vârsta lor, sex și personalitate.

Comentariu:

Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților se situează printre primele documente de acest gen pe care le-a promulgat O.N.U. S-a ajuns să se recunoască că aceste texte au efect pe scară mondială. Chiar dacă există, încă, astăzi țări în care punerea lor în practică se află doar la nivel de aspirație și nu a fost tradusă în realitate, acest Ansamblu de reguli minime continuă să exercite o influență importantă asupra personalului penitenciarelor.

Unele din punctele principale referindu-se la tinerii delincvenți plasați în instituții, sunt apărute de prevederile Ansamblului de reguli minime pentru tratamentul deținuților (locașe de detenție, arhitectură, așternuturi de pat, haine, plângeri și cereri ale deținuților, contacte cu lumea exterioară, alimentație, serviciu religios, separare după vârstă, personal, muncă etc.) ca și de dispozițiile privind pedepsele, disciplina și mijloacele de constrângere referitoare la delincvenții periculoși. Nu ar fi oportun să fie modificat Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților, pentru adaptarea la caracteristicile proprii stabilimentelor unde sunt plasați delincvenții juvenili, în cadrul prezentului Ansamblu de reguli minime referitoare la administrarea justiției pentru minori.

Art. 27 – Face referire la condițiile cerute de minorii plasați în instituții (art. 2.1.), ca și asupra diferitelor nevoi proprii vârstei lor, sexului și personalității (art. 27.2.). De asemenea, obiectivele și conținutul acestui articol se află în raport direct cu dispozițiile pertinente ale Ansamblului de reguli minime pentru tratamentul deținuților.

28 – Aplicarea frecventă și promptă a regimului de eliberare condiționată.

28.1. – Autoritatea corespunzătoare va face recurs la eliberarea condiționată cât mai repede cu putință.

28.2. – Minorii aflați în regim de eliberare condiționată vor fi asistați și urmăriți de o autoritate corespunzătoare și vor primi sprijinul total al comunității.

Comentariu :

Împuternicirea de a ordona eliberarea condiționată poate fi conferită unei autorități competente, așa cum se prevede la art. 14.1 sau alte autorități. Iată de ce este convenabilă folosirea termenului de autoritate „corespunzătoare” și nu de autoritate „competentă” .

În măsura în care circumstanțele permit, se va da prioritate eliberării condiționate în loc de a-l lăsa pe tânărul delincvent de a-și ispăși întreaga pedeapsă. Dacă se demonstrează că au perspective serioase de reintegrare, chiar și delincvenții care par a fi periculoși în momentul plasării lor în instituție pot fi eliberați condiționat atunci când se prezintă această posibilitate. Ca și probațiunea, eliberarea condiționată poate fi acordată sub rezerva îndeplinirii satisfăcătoare a condițiilor specifice de autoritățile interesate, într-o perioadă de probă prevăzută de hotărâre. De exemplu: „comportarea bună” a delincventului participarea sa la programele comunitare, rezidență în centrele de primire intermediară etc.

Atunci când delincvenții plasați în instituții sunt eliberați condiționat, un agent de probațiune sau un alt funcționar (mai ales acolo unde regimul de probațiune nu a fost adoptat) ar trebui să-i ajute și să-i supravegheze, iar comunitatea ar trebui să fie încurajată să-i susțină.

29 – Regimuri de semidetenție

29.1. – Se vor face eforturi să se creeze regimuri de semidetenție în special în locuri cum ar fi centrele de primire intermediară, căminele socio-educative, externate de pregătire profesională și alte locuri corespunzătoare, proprii reintegrării sociale a minorilor.

Comentariu :

Importanța încadrării la ieșirea dintr-o instituție este evidentă:

Prezentul articol evidențiază necesitatea creării, sub diverse modalități, a regimurilor de semidetenție.

Acest articol subliniază, de asemenea, necesitatea organizării unei întregi game de mijloace și servicii destinate satisfacerii diferitelor nevoi ale tinerilor delincvenți, a instituțiilor de sprijin pentru contribuirea la succesul reintegrării lor sociale.

PARTEA A VI-a

CERERI, PLANIFICARE, ELABORARE DE STRATEGII ȘI

EVALUARE

30 – Cercetarea, baza planificării, elaborarea strategiilor și evaluare

30.1. – Se vor face eforturi în vederea organizării și promovării cercetării necesare la elaborarea eficace a planurilor și strategiilor.

30.2. – Se vor face eforturi în vederea revederii și evaluării periodice a tendințelor, problemelor, a cauzelor delincvenței și a criminalității juvenile, ca și a diverselor nevoi proprii minorilor în detenție.

30.3. – Se vor face eforturi în vederea integrării unui dispozitiv permanent de cercetare și de evaluare în sistemul de administrare a justiției pentru minori, astfel încât să fie adunate și analizate datele și informațiile pertinente de care este nevoie pentru o evaluare corespunzătoare, ameliorarea viitoare și reforma administrativă.

30.4. – În administrare justiție pentru minori, prestarea de servicii trebuie să fie sistematic planificată și pusă în practică și trebuie să fie parte integrantă în efortul de dezvoltare națională.

Comentariu :

Utilizarea cercetării, care se află la baza politicii bine informate a justiției pentru minori, se face pentru a garanta urmărirea progreselor realizate în domeniul cunoștințelor și pentru a favoriza ameliorarea constantă a sistemului de justiție pentru minori. Simbioza între cercetare și strategii are o importanță deosebită pentru justiția pentru minori. Date fiind modificările rapide și de cele mai multe ori radicale ale stilurilor de viață a tinerilor și ale formelor și dimensiunilor criminalității juvenile, reacțiile societății și ale justiției de criminalitatea și delincvența juvenilă sunt de cele mai multe ori reprimante și de neadaptat.

Art. 30 – Fixează, deci, normele ce permit integrarea cercetării în procesul de elaborare și de aplicare a strategiilor în administrarea justiției pentru minori. Se cere o atenție deosebită asupra necesității de a vedea și de a evalua programele și măsurile existente și de a planifica justiția pentru minori în contextul mai larg al obiectivelor dezvoltării globale.

O evaluare fără întârziere a nevoilor tinerilor, ca și a tendințelor și problemelor delincvenței, este o condiție indispensabilă pentru îmbunătățirea formulării strategiilor corespunzătoare și conceperea de intervenții satisfăcătoare, cu caracter formal și neformal. În acest context, organismele responsabile ar trebui să ușureze cercetarea efectuată de diverse persoane și de organisme independente. Ar trebui să fie interesant să se ceară părerea tinerilor înșiși și să se țină cont de ea, fără a se limita la cei care intră în contact cu sistemul.

În stadiul planificării, trebuie prevăzut un sistem de prestare de servicii în același timp eficace și echitabil. În acest scop, ar trebui procedat la o evaluare periodică a nevoilor și problemelor tinerilor, probleme destul de serioase și speciale, și la o definire a priorităților precise.

În acest sens, ar trebui coordonată utilizarea resurselor existente corespunzătoare și mai ales ar trebui prevăzute soluțiile de schimbare și asigurat sprijinul comunității pentru realizarea mecanismelor de punere în practică și de control al programelor adoptate.